

Influența auditului, componentă importantă a guvernancei corporative, asupra performanței companiilor din sectorul energetic

Ec. Daniel CEGUȘ^a, conf. univ. dr. Anda GHEORGHIU^b, lect. univ. dr. Florentina NEAMȚU^c

^{a,b} Școala Națională de Studii Politice și Administrative (SNSPA), București

^c Universitatea „George Bacovia” din Bacău

Abstract

The main purpose of the study is to analyze the impact of the audit as an element of corporate governance on the performance of companies in the energy sector, using regression analysis as its methodology. The sample consists of 140 European energy companies. To measure the results, the study considers independent variables (the existence of the audit committee, the independence of the committee, its expertise, the contractual period with the current external auditor and the existence of an internal audit department), dependent variables (return on assets and return on equity), and control variables (the size of the board of directors, the natural logarithm of total assets, and leverage). The results indicate that, of all the audit elements related to corporate governance, only audit committee independence has a significant and positive influence on a company's financial performance. The originality of the work lies in the lack of scientific research on the chosen field during the period from 2019 to 2023.

Keywords: audit, corporate governance, performance, control, audit committee

Termeni-cheie: audit, guvernance corporativă, performanță, control, comitet de audit

Clasificare JEL: M42, G30, O13, Q49

To cite this article: Daniel Ceguș, Anda Gheorghiu, Florentina Neamțu, *Influența auditului, componentă importantă a guvernancei corporative, asupra performanței companiilor din sectorul energetic*, *CECCAR Business Review*, N° 6/2024, pp. 11-22, <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2024.06.02>

1. Introducere

Competitivitatea tot mai mare din mediul de afaceri a forțat managementul companiilor să se îndrepte spre standardizarea proceselor de control și audit pentru a îmbunătăți performanța financiară și pentru ca acestea să fie competitive, în acest sens programele de audit jucând un rol esențial în păstrarea poziției pe piață (Mititean, 2018; Ghigiu, 2024).

Până în prezent, relația dintre auditul intern și performanță a fost abordată mai ales prin prisma celor trei E – economicitate, eficiență și eficacitate, noțiuni care oferă managementului o imagine clară asupra performanței organizației/programului/proiectului/procesului/activității. Cei trei E sunt concepte importante care ajută și auditorii interni să evalueze rezultatele, având în vedere obiectivele de performanță stabilite de management.

Gheorghiu (2012) a analizat pe larg auditul de performanță, ca tip de audit intern, demonstrând că acesta este diferit de auditul financiar, care poate fi mai ușor de standardizat, fiind un instrument complex și extrem de util ce oferă informații și feedback pentru dezvoltarea organizației.

Această lucrare are un scop diferit, respectiv de a analiza în detaliu impactul auditului intern, considerat un element esențial al guvernantei corporative, asupra performanțelor financiare ale companiilor din sectorul energetic european. Studiul se concentrează pe perioada 2019-2023, oferind o oportunitate unică de a examina reacțiile și modul de adaptare ale companiilor în contextul unei pandemii, o circumstanță de criză fără precedent la această scară în istoria omenirii. Intervalul de timp luat în calcul permite o analiză aprofundată a modului în care firmele au gestionat provocările aduse de pandemie și a felului în care aceste experiențe se reflectă în performanțele lor financiare.

Contextul socioeconomic specific perioadei studiate oferă un cadru relevant pentru a investiga mecanismele de guvernare corporativă în situații neobișnuite și stresante. Acest lucru poate furniza indicii valoroase despre eficiența și adecvarea deciziilor luate de companii în astfel de situații critice. Prin analizarea modului în care auditul intern și alte mecanisme de guvernare corporativă au influențat performanțele financiare, lucrarea aduce contribuții semnificative la înțelegerea rolului acestor mecanisme în menținerea stabilității și succesului firmelor în fața unor provocări majore. Astfel, această cercetare analizează impactul auditului intern nu doar într-un context standard, ci și în circumstanțe excepționale, oferind o perspectivă completă asupra importanței guvernantei corporative eficiente. Metodologia de cercetare utilizată este regresia liniară, o metodă potrivită pentru a analiza o multitudine de variabile complexe și interdependente. Studiul se concentrează pe evaluarea impactului diferiților factori legați de audit asupra performanțelor financiare ale companiilor. Mai precis, au fost analizate influențele existenței unui comitet de audit, independenței acestui comitet, nivelului de competență al membrilor săi, duratei contractului auditorului extern curent și existenței unui departament de audit intern asupra performanțelor financiare ale societăților, reprezentate de doi indicatori financiari principali: rentabilitatea capitalurilor proprii (ROE) și rentabilitatea activelor (ROA).

Eșantionul include 140 de companii europene active în sectorul energetic, colectând date pe o perioadă de cinci ani, respectiv din 2019 până în 2023. Pentru a obține o înțelegere detaliată și solidă a relațiilor analizate, au fost utilizate variabile independente precum existența comitetului de audit, independența comitetului, competența acestuia, perioada contractuală a auditorului extern curent și existența unui departament de audit intern. De asemenea, au fost incluse variabile dependente, reprezentate de rentabilitatea activelor și rentabilitatea capitalurilor proprii, pentru a măsura impactul asupra performanțelor financiare. În plus, au fost luate în considerare și variabile de control, care includ mărimea consiliului de administrație, dimensiunea companiei ca logaritm natural al activelor totale și efectul de levier, pentru a ne asigura că rezultatele sunt cât mai precise și relevante.

Rezultatele indică o incertitudine privind impactul pe care auditul îl are asupra performanței financiare, ca element al guvernantei corporative, dar arată că un grad de independență ridicat al comitetului de audit are o influență semnificativă și pozitivă asupra indicatorilor de performanță. În ciuda acestei incertitudini, este evidențiat faptul că majoritatea companiilor analizate se folosesc de mecanismele de guvernare prezentate anterior, acestea fiind utilizate atât în scopul asigurării unui control intern eficient, cât și pentru a contribui la imaginea de transparență a firmei. Existența unui comitet de audit este majoritară în companiile analizate, acesta având o independență mediană ridicată și fiind format într-o mare măsură din experți financiari cu experiență în domeniul financiar.

Restul lucrării este structurat astfel: secțiunea următoare oferă o privire de ansamblu asupra literaturii existente și a dezvoltării ipotezelor privind impactul indicatorilor de audit asupra performanței financiare a companiilor. A treia parte detaliază designul cercetării utilizat în acest studiu. Mergând mai departe, a patra secțiune prezintă rezultatele și discuțiile ulterioare. În cele din urmă, lucrarea se încheie cu constatările și implicațiile din partea a cincea.

2. Revizuirea literaturii de specialitate

Conform Institutului Auditorilor Interni (IIA), „auditul intern este o activitate independentă de asigurare obiectivă și de consiliere, destinată să adauge valoare și să îmbunătățească operațiunile unei organizații”. Mai mult, IIA continuă prin a afirma că auditul intern are rolul de a ajuta organizația în îndeplinirea obiectivelor sale

printr-o abordare sistematică și metodică ce evaluează și îmbunătățește eficacitatea proceselor de management al riscurilor, control și guvernare. (IIA, n.d.)

Asigurarea implică examinarea cât mai obiectivă a probelor de către auditorul intern cu scopul de a formula o opinie independentă sau concluzii privind un proces, un sistem sau un alt subiect supus auditului. Bostan și Grosu (2010) apreciază că rolul central al acestei funcții este acela de a furniza o evaluare independentă cu privire la eficiența și adecvarea soluțiilor de control intern introduse de management, mai ales asupra gradului efectiv de operare. Autorii continuă spunând că auditul intern trebuie să ofere valoare tuturor activităților organizației, ușurând identificarea și evaluarea riscurilor existente la toate nivelurile. Acestea ar trebui să se obțină examinând procesul economic de gestionare a riscului și existența politicilor de management și a normelor de comportament care se adresează acestor riscuri. Auditorii interni sunt responsabili de prevenirea, identificarea și semnalarea fraudelor și trebuie să pună în practică acțiuni îndreptate spre a crea „conștiință”. De asemenea, Djati et al. (2016, p. 1248) afirmă că procesul de audit poate fi privit ca activitatea de colectare și evaluare a dovezilor care să sprijine informația/raportul care îi servește celui auditat pentru a crește siguranța utilizatorilor că aceasta/acesta poate fi folosit(ă) drept bază pentru luarea deciziilor.

Atât rolul auditului intern și extern, cât și cel al guvernancei corporative au un impact semnificativ asupra firmelor, mai ales asupra performanței acestora. Un factor la fel de important este modalitatea prin care aceste două tipuri de audit sunt implementate în cadrul unei companii listate la bursa care ocupă funcții importante pe piața de capital și calitatea lor.

Lucrarea lui Alqatamin (2018) analizează efectul caracteristicilor comitetului de audit asupra performanței societăților. Eșantionul a fost format din 165 de companii nefinanciare listate la Bursa de Valori din Amman (ASE) în perioada 2014-2016. Rezultatele studiului arată că dimensiunea comitetului de audit, independența acestuia și diversitatea de gen au o relație pozitivă semnificativă cu performanța firmei, în timp ce experiența și frecvența întâlnirilor au o asociere ne semnificativă. Rezultatele cercetării ar putea fi benefice pentru manageri și consilii în a face alegeri adecvate cu privire la caracteristicile comitetului de audit și mecanismele de guvernare corporativă pentru a îmbunătăți performanța companiei. Studiul oferă factorilor de decizie politică o mai bună înțelegere a diferitelor caracteristici cerute unui comitet de audit, pentru a fi incluse în pregătirea politicilor viitoare în vederea protejării intereselor acționarilor. Relația dintre caracteristicile comitetului de audit și performanța societăților este încă ambiguă.

Hutchinson și Zain (2009) studiază relația dintre calitatea auditului intern și performanța firmelor. Rezultatele cercetării lor asupra a 60 de companii malaysiene arată că asocierea dintre calitatea auditului intern și performanța societăților este mai puternică în cazul firmelor cu oportunități mari de dezvoltare și că această legătură pozitivă este slăbită de creșterea independenței comitetului de audit. Aceste constatări demonstrează rolurile contradictorii ale auditorilor interni și pun la îndoială recomandările de guvernare care impun ca toți membrii comitetului de audit să fie directori neexecutivi. Totodată, autorii subliniază diferențele dintre firme în funcție de oportunitățile de dezvoltare a carierei. Companiile care oferă oportunități de carieră au o relație mai strânsă între calitatea auditului intern și performanța lor.

Enekwe et al. (2020) examinează efectul calității auditului asupra performanței financiare a firmelor de producție listate în Nigeria în perioada 2006-2016. Studiul analizează în mod specific efectele independenței auditorului, ale comitetului de audit și ale onorariului de audit asupra rentabilității activelor acestor companii. Rezultatele cercetării arată că independența auditorului are un efect pozitiv și semnificativ asupra performanței financiare a firmelor respective. Totodată, s-a ajuns la concluzia că atributele calității auditului influențează performanța lor financiară.

Pe de altă parte, Eheidu și Toria (2022) investighează indicatorii de audit și performanța financiară a firmelor de producție din Nigeria în perioada 2003-2020. Variabila dependentă a fost reprezentată de câștigul pe acțiune (EPS), în timp ce variabilele independente au fost măsurate prin independența auditorului, mărimea firmei de audit, comitetul de audit și competența în domeniul financiar a acestuia. Rezultatele studiului arată că pregătirea financiară a comitetului de audit și comitetul de audit au un impact semnificativ asupra câștigului

pe acțiune al Unilever Nigeria. De asemenea, comitetul de audit, independența auditului și competența acestui comitet au un impact semnificativ asupra câștigului pe acțiune al Beta Glass și Meyer. La nivel global, valoarea p a celor trei firme de producție studiate este sub nivelul semnificativ de 5%.

Nedelcu (Bunea) et al. (2015) analizează potențialele relații dintre calitatea auditurilor externe (evaluate prin apartenența la Big Four: PricewaterhouseCoopers, KPMG, Ernst & Young și Deloitte) și performanța financiară (măsurată prin profitabilitate, calitatea activelor și solvabilitate) a sistemului bancar din România. Cercetarea a concluzionat că există o corelație pozitivă, dar nu semnificativă între calitatea auditului extern și performanța financiară a instituțiilor de credit din sectorul bancar autohton.

Scopul principal al lucrării de cercetare a lui Oudat et al. (2021) este acela de a investiga asocierea caracteristicilor comitetului de audit cu performanța financiară a corporațiilor din sectorul serviciilor listate la Bursa de Valori din Bahrain pentru perioada 2012-2019. Pentru a îndeplini scopul studiului a fost folosită metoda de regresie liniară cu date de tip panel. Caracteristicile comitetului de audit reprezentate de competența și independența consiliului de administrație, dimensiunea acestui consiliu și întâlnirile frecvente sunt variabilele independente ale studiului, iar randamentul capitalului propriu și câștigul pe acțiune, variabilele dependente. Dimensiunea, efectul de levier și vârsta corporației au fost examinate ca variabile de control. Astfel, există o relație semnificativă între independența comitetului de audit, întâlnirile acestuia, dimensiunea firmei și performanța financiară (ROA, ROE și EPS). Nu există semnificație statistică între competența comitetului de audit, dimensiunea acestuia, vârsta firmei și performanță, iar levierul are un impact asupra EPS, dar nu și asupra ROA și ROE.

Dinu și Nedelcu (2015) au efectuat o analiză mai cuprinzătoare a relației dintre comitetul de audit (ca garant al auditului intern de calitate) și performanța financiară, calitatea portofoliului, solvabilitate și fondurile proprii în sistemul bancar românesc. Astfel, concentrându-și atenția asupra trăsăturilor comitetului de audit, autorii au încercat să găsească răspunsuri motivate de rezultatele analizei empirice la întrebarea generală legată de modul în care diferitele trăsături ale performanței comitetului de audit influențează sistemul bancar și de valoarea adăugată a auditului intern la nivelul instituțiilor de credit. Pentru testarea ipotezelor formulate, metodologia de cercetare utilizată este preponderent cantitativă, bazată pe analiza statistică, deductivă și având ca punct de plecare teoria agenției, iar ca obiectiv, testarea posibilelor legături dintre cauză și efect și analizarea nivelului de semnificație al acestora.

Caldeira (2019) analizează mărirea firmei de audit extern, schimbarea auditorului, onorariile de audit, opinia auditorului și dimensiunea consiliului de administrație ca valori ale calității auditului și în ce măsură aceste aspecte pot dezvălui rezultate diferite între regiunea de nord și cea de sud ale Europei. Concluziile arată că dimensiunea consiliului de administrație este respinsă și nu reprezintă o variabilă explicativă pentru calitatea auditului. Dimensiunea auditului, opinia de audit și schimbarea auditorului au o relație semnificativă statistic numai cu unul dintre indicatorii de performanță financiară și rentabilitate, prezentând o limitare, deoarece depinde doar de alegerea acestuia. Mărirea onorariilor constituie cea mai semnificativă variabilă pentru explicarea caracteristicii de audit a modelului de cercetare. În plus, comparând regiunea de nord cu cea de sud, se poate concluziona că onorariile de audit și dimensiunea consiliului de administrație înregistrează rezultate diferite în funcție de zonă.

Pentru a testa impactul practicilor de audit asupra performanței noilor companii, Cărăușu și Terinte (2022) au folosit o serie de estimări OLS pe un eșantion alcătuit din societăți din cele mai dezvoltate țări din zona euro: Germania, Franța și Italia. După analizarea impactului practicilor de audit asupra profitabilității companiilor cotate la bursă din aceste state, rezultatele arată că independența comitetului de audit are un efect pozitiv asupra profitabilității firmei, calculată ca rată de rentabilitate a activelor, dar efectul este redus din perspectiva rentabilității capitalurilor proprii. Totodată, rezultatele indică faptul că, în cazul firmelor dezvoltate, independența comitetului de audit are un impact pozitiv asupra performanței lor generale, chiar dacă aceasta este mai scăzută. Prin urmare, investitorii și factorii de decizie trebuie să aibă în vedere independența auditului extern pentru a asigura premisele creșterii performanței companiilor.

Având la bază argumentele prezentate anterior, s-a dezvoltat un set de cinci ipoteze de cercetare după cum urmează:

- ✓ H1: Existența unui comitet de audit influențează performanța financiară a companiilor.
- ✓ H2: Independența comitetului de audit influențează performanța financiară a companiilor.
- ✓ H3: Competența comitetului de audit influențează performanța financiară a companiilor.
- ✓ H4: Perioada contractuală cu auditorul extern curent influențează performanța financiară a companiilor.
- ✓ H5: Existența unui departament de audit intern influențează performanța financiară a companiilor.

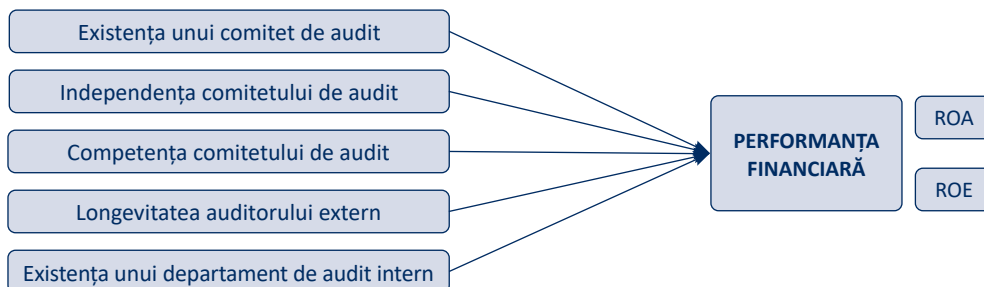

Figura 1. Modelul de cercetare propus

Sursa: Proiecția autorilor.

3. Metodologia cercetării

3.1. Baza de date

Scopul acestui studiu este de a examina relația dintre mecanismele de governanță corporativă aferente sistemului de conformitate și audit, în special comitetul de audit, auditul intern și auditul extern, și performanța financiară a companiilor din domeniul energetic din Europa. Datele utilizate sunt de natură secundară, fiind colectate din baza de date Refinitiv Eikon, accesată prin intermediul Thomson Reuters. Pornind de la studii anterioare cum ar fi cele realizate de [Constantinescu et al. \(2021\)](#), [Mititean și Sărmaș \(2023\)](#) sau [Ciuciuc et al. \(2024\)](#), această bază de date a fost selectată datorită credibilității și calității ridicate ale datelor pe care le furnizează.

Datele culese cuprind anii 2019-2023 și sunt aferente companiilor care au prezentat informații financiare și de governanță corporativă la sfârșitul anului 2023. În analiza de regresie se iau în considerare doar observațiile pentru care există informații disponibile privind toate variabilele incluse în studiu. Distribuția eșantionului în funcție de regiune este prezentată în Tabelul 1 și Figura 2.

Tabelul 1. Distribuția eșantionului pe sectoare ale industriei tehnologice

Industrie	2019	2020	2021	2022	2023	Total	% din total
Cărbune	4	4	4	4	4	20	2,86
Petrol și gaze integrate	15	15	15	15	15	75	10,71
Foraj de petrol și gaze	6	6	6	6	6	30	4,29
Explorarea și producția petrolului și gazelor	31	31	31	31	31	155	22,14
Rafinarea și comercializarea petrolului și gazelor	16	16	16	16	16	80	11,43
Servicii de transport de petrol și gaze	14	14	14	14	14	70	10,00
Servicii și echipamente legate de petrol	26	26	26	26	26	130	18,57
Echipamente și servicii pentru energie regenerabilă	23	23	23	23	23	115	16,43
Combustibili regenerabili	5	5	5	5	5	25	3,57
Total general	140	140	140	140	140	700	100,00

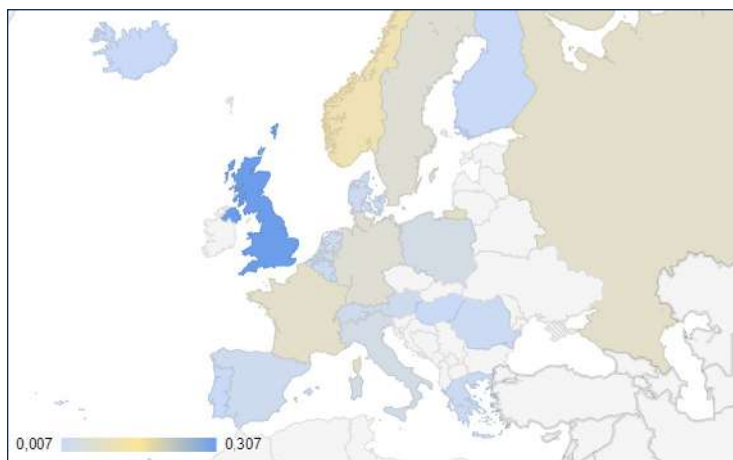

Figura 2. Distribuția eșantionului în funcție de regiune

Sursa: Proiecția autorilor.

Analizând în funcție de regiune, 30,71% dintre companii, respectiv 41, au sediul în Marea Britanie, pentru acestea existând și cele mai multe observații. Țările cu cele mai puține date pentru perioada 2019-2023 sunt Portugalia, Monaco, Islanda și Ungaria. Acestea prezintă informații doar pentru câte o companie.

3.2. Variabilele incluse în studiu și modelul econometric

Variabilele folosite în modelul econometric sunt redată în Tabelul 2. Pentru a testa ipotezele au fost utilizate trei tipuri de variabile: independente, dependente și de control, așa cum au folosit alți autori în studiile lor: [Mititean \(2023\)](#), [Mititean și Sărmaș \(2023\)](#), [Hazaea et al. \(2021\)](#), [Ehiedu și Toria \(2022\)](#) sau [Iliemena și Okolocha \(2019\)](#).

Variabilele dependente sunt reprezentate de scorurile performanțelor financiare, și anume rentabilitatea capitalurilor proprii (ROE – *return on equity*) și rentabilitatea activelor (ROA – *return on assets*). Rentabilitatea capitalurilor proprii este determinată prin împărțirea venitului net al unei companii la capitalul propriu total al acțiunilor ordinare, iar rentabilitatea activelor este calculată ca venitul după impozitare dintr-o perioadă fiscală împărțit la activele totale medii, ambele fiind exprimate procentual. Fiecare scor individual va fi o variabilă dependentă.

Tabelul 2. Variabilele incluse în studiu

Variabile	Abreviere	Descriere	Autori
✓ Independente			
Existența comitetului de audit	AUD	Existența unui comitet de audit în cadrul companiei	Iliemena și Okolocha (2019); Enekwe et al. (2020); Hazaea et al. (2021); Ehiedu și Toria (2022)
Independența comitetului de audit	INDA	Procentul de membri independenți în comitetul de audit al companiei	Iliemena și Okolocha (2019); Enekwe et al. (2020); Hazaea et al. (2021); Ehiedu și Toria (2022)
Competența comitetului de audit	EXPA	Verifică existența a cel puțin trei persoane considerate experți financiari în cadrul comitetului de audit. Un expert financiar este o persoană cu experiență relevantă în domenii asemănătoare, precum contabilitate, finanțe etc.	Iliemena și Okolocha (2019); Enekwe et al. (2020); Hazaea et al. (2021); Ehiedu și Toria (2022)

Variabile	Abreviere	Descriere	Autori
Perioada contractuală cu auditorul extern curent	AUDT	Numărul de ani în care auditorul extern actual deservește organizația	Iliemena și Okolocha (2019); Enekwe <i>et al.</i> (2020); Hazaea <i>et al.</i> (2021); Ehiedu și Toria (2022)
Existența departamentului de audit	AUDdep	Existența unui departament de audit intern în cadrul companiei	Iliemena și Okolocha (2019); Enekwe <i>et al.</i> (2020); Hazaea <i>et al.</i> (2021); Ehiedu și Toria (2022)
✓ Dependente			
Rentabilitatea capitalurilor proprii	ROE	Veniturile totale împărțite la capitalurile proprii totale ale companiei	Iliemena și Okolocha (2019); Enekwe <i>et al.</i> (2020); Hazaea <i>et al.</i> (2021); Ehiedu și Toria (2022)
Rentabilitatea activelor	ROA	Profitul după impozitare dintr-o perioadă fiscală împărțit la media activelor totale ale companiei	Iliemena și Okolocha (2019); Enekwe <i>et al.</i> (2020); Hazaea <i>et al.</i> (2021); Ehiedu și Toria (2022)
✓ De control			
Mărimea consiliului de administrație	BZ	Numărul total al directorilor din consiliul de administrație	Mititean (2023); Mititean și Sărmaș (2023)
Mărimea companiei	FZ	Dimensiunea companiei calculată ca logaritm natural al activelor totale	Mititean (2023); Mititean și Sărmaș (2023)
Efectul de levier	LV	Raportul dintre datoriile totale și activele totale ale companiei	Mititean (2023); Mititean și Sărmaș (2023); Ciuciuc <i>et al.</i> (2024)

Pentru a testa ipotezele, cinci mecanisme de guvernare corporativă au fost incluse în analiza de regresie. Existența unui comitet de audit este primul element de guvernare corporativă, fiind calculat pe baza existenței, notată cu 1, sau a inexistenței acestuia, notată cu 0. Al doilea mecanism de guvernare corporativă este reprezentat de procentul membrilor independenți ai comitetului de audit, iar al treilea, de competența comitetului de audit, care verifică experiența a cel puțin trei membri ai comitetului în domenii asemănătoare care să îi poată califica drept experți financiari. Al patrulea element este longevitatea (perioada contractuală) a auditorului extern curent, însemnând numărul de ani cu ultima firmă de audit extern. Cel din urmă mecanism analizat constă în existența unui departament de audit intern în cadrul companiei, fiind măsurat cu 1 dacă răspunsul este afirmativ sau cu 0 în caz contrar.

Variabilele privind auditul alese pentru acest studiu au mai fost utilizate în cercetări anterioare. De exemplu, [Hazaea *et al.* \(2021\)](#) au arătat că independența și obiectivitatea auditorilor interni sunt ne semnificative pentru performanța financiară. În plus, [Iliemena și Okolocha \(2019\)](#) au examinat efectul calității auditului asupra performanței financiare a companiilor de bunuri industriale din Nigeria, iar potrivit rezultatelor, longevitatea firmelor de audit și onorariile de audit au un efect pozitiv semnificativ asupra rentabilității activelor. Pe baza acestei premise, am ajuns la concluzia că un efect pozitiv semnificativ asupra performanței financiare îl are calitatea auditului.

Mai mult, [Enekwe *et al.* \(2020\)](#) au investigat efectele independenței auditorului, comitetului de audit și onorariului de audit asupra rentabilității activelor firmelor de producție cotate la bursă. Studiul arată că independența auditorului are un efect pozitiv și semnificativ asupra performanței financiare a companiilor de producție listate. Astfel, s-a ajuns la concluzia că atributele calității auditului influențează performanța financiară a firmelor de producție din Nigeria.

[Ehiedu și Toria \(2022\)](#) au investigat indicatorii de audit și performanța financiară a firmelor de producție din Nigeria în perioada 2003-2020. Ei au analizat ca variabile independente independența auditorului, mărimea firmei de audit, comitetul de audit și competența acestuia. Studiul a constatat că pregătirea financiară a comitetului de audit și comitetul de audit au un impact semnificativ asupra câștigului pe acțiune al Unilever Nigeria, deoarece statisticile *t* cu valoarea *p* sunt sub nivelul semnificativ de 5%. De asemenea, comitetul de audit, independența auditorului și competența în domeniul financiar a comitetului de audit au un impact semnificativ asupra câștigului pe acțiune al Beta Glass și Meyer, deoarece statisticile *t* cu valoarea *p* sunt sub 5% semnificative.

Pe lângă variabilele independente din regresia liniară, în literatura de specialitate au fost aplicate date pentru mai multe variabile de control, prima fiind reprezentată de mărimea consiliului de administrație al companiei. A doua variabilă de control este mărimea companiei, iar cea de-a treia, efectul de levier. Alegerea acestora are drept fundament studiile anterioare realizate de [Mititean \(2023\)](#), [Mititean și Sărmaș \(2023\)](#), [Iliemena și Okolocha \(2019\)](#), [Enekwe et al. \(2020\)](#), [Hazaea et al. \(2021\)](#) și [Ehiedu și Toria \(2022\)](#).

Metoda utilizată pentru testarea ipotezelor acestui studiu este regresia liniară multiplă. Acest tip de model econometric estimează un singur model de ecuație, incluzând mai multe variabile independente și de control. Printre autorii care au folosit acest tip de cercetare în studiile lor se numără [Mititean \(2023\)](#) și [Ciuciuc et al. \(2024\)](#). Modelul de ecuație utilizat în acest studiu este următorul:

$$Performanța_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Variabile de audit} + \beta_2 \text{Variabile de control}_{it} + \varepsilon_{it}$$

unde:

- Performanța ia succesiv valoarea ROA și ROE.
- Variabilele de audit sunt reprezentate de existența unui comitet de audit, independența acestuia, competența sa, perioada contractuală cu auditorul extern curent și existența unui departament de audit intern.
  - Variabilele de control sunt reprezentate de dimensiunea firmei, mărimea consiliului de administrație și efectul de levier.
  - i reprezintă companiile care alcătuiesc eșantionul, iar t , perioada de referință.
  - β_0 - β_2 constituie coeficienții de regresie.

4. Rezultatele cercetării

4.1. Statisticile descriptive și analiza de corelație

În prima parte a cercetării sunt calculate statisticile descriptive pentru variabilele de regresie liniară multiplă. Tabelul 3 conține statisticile descriptive ale tuturor variabilelor independente, dependente și de control.

Valoarea medie a existenței comitetului de audit este de 94%, iar cea a independenței membrilor acestui comitet, de 73%, indicând o independență ridicată în cadrul mecanismului respectiv de guvernare corporativă. Variabila privind competența comitetului de audit are o valoare medie de 70%, însemnând că majoritatea companiilor din eșantionul analizat au în componența acestui comitet experți financiari, iar longevitatea auditorului extern indică o valoare medie de 6,1, adică o continuitate cu același auditor timp de șase ani. Valoarea medie a existenței unui departament de audit intern este de 92, arătând că acest tip de departament există în majoritatea companiilor analizate, iar cea a consiliului de administrație în cadrul companiilor incluse în studiu este de 8,73.

Variabilele dependente ROA și ROE indică valori medii de 0,33% și 9,35%, iar variabilele de control dimensiunea firmei și efectul de levier au valori medii de 21,63 și 0,27.

Tabelul 3. Analiza statisticilor descriptive

Variabile	N	Minimum	Maximum	Medie	Abaterea standard
AUD	594	0	1	0,94	0,229
INDA	562	0,000	100,000	73,383	31,258
EXPA	594	0	1	0,70	0,458
AUDT	547	1	26	6,10	4,554
AUDdep	433	0	1	0,92	0,266
BZ	593	2	26	8,73	3,395
ROA	506	-91,9%	56,8%	0,330%	15,7320%
ROE	402	-71,9%	96,6%	9,351%	21,3142%
FZ	693	12,763	26,817	21,632	2,234
LV	693	0,000	2,568	0,269	0,267

Tabelul 4 ilustrează matricea de corelație Pearson și Spearman corespunzătoare Tabelului 3. Analizând din perspectiva corelației Pearson, s-a identificat că între existența comitetului de audit și competența acestuia, precum și între longevitatea firmei de audit extern și mărimea companiei, determinată ca logaritmul natural al activelor totale, există corelații negative la nivelul 0,01. Mai mult, existența unui departament de audit intern, competența comitetului, mărimea consiliului de administrație, dimensiunea firmei și efectul de levier au o legătură pozitivă și semnificativă la nivelul 0,01, respectiv 0,05 cu existența comitetului de audit. În cazul independenței comitetului de audit există o corelație pozitivă și semnificativă la nivelul 0,01 cu competența sa, mărimea consiliului de administrație și dimensiunea companiei, iar în cazul competenței, o corelație semnificativă pozitivă la nivelul 0,01, respectiv 0,05 cu mărimea consiliului de administrație, cea a firmei și efectul de levier. Longevitatea auditorului extern curent prezintă doar două conexiuni, cu mărimea consiliului de administrație și cea a companiei, negative, dar semnificative la nivelul 0,01, iar existența unui departament de audit intern se află în corelație pozitivă semnificativă la nivelul 0,01 cu mărimea consiliului de administrație și cea a societății. Dimensiunea consiliului administrativ este corelată semnificativ pozitiv cu cea a firmei și semnificativ negativ cu efectul de levier, ambele la nivelul 0,01. Rentabilitatea activelor este influențată semnificativ pozitiv de rentabilitatea capitalurilor proprii și mărimea firmei și semnificativ negativ de efectul de levier, iar rentabilitatea capitalurilor proprii se află în corelație semnificativă pozitivă cu dimensiunea companiei și semnificativă negativă cu efectul de levier, toate la nivelul 0,01.

Tabelul 4. Analiza corelației Pearson și Spearman

Variabile	AUD	INDA	EXPA	AUDT	AUDdep	BZ	ROA	ROE	FZ	LV
AUD	1	0,000	0,372**	-0,054	0,164**	0,207**	0,047	-0,038	0,248**	0,133**
INDA	-0,019	1	0,103*	0,079	0,041	0,182**	0,043	0,048	0,203**	0,045
EXPA	0,372**	0,140**	1	-0,009	0,063	0,250**	-0,047	-0,002	0,170**	0,100*
AUDT	-0,034	0,063	0,000	1	0,011	-0,154**	-0,037	-0,040	-0,163**	-0,035
AUDdep	0,164**	0,004	0,063	0,047	1	0,170**	0,110*	0,034	0,196**	-0,006
BZ	0,197**	0,200**	0,226**	-0,162**	0,160**	1	0,109*	0,065	0,681**	-0,018
ROA	0,078	0,027	-0,001	-0,051	0,123*	0,092	1	0,805**	0,300**	-0,230**
ROE	-0,016	0,070	0,013	0,043	0,026	0,039	0,738**	1	0,249**	-0,144**
FZ	0,253**	0,233**	0,165**	-0,144**	0,193**	0,612**	0,375**	0,204**	1	0,096*
LV	0,106*	0,016	0,085*	0,045	-0,002	-0,107**	-0,352**	-0,193**	-0,028	1

* Corelația este semnificativă la nivelul 0,05 (2-tailed); ** Corelația este semnificativă la nivelul 0,01 (2-tailed).

4.2. Discuții privind ipotezele cercetării

Pentru a măsura impactul pe care mecanismele de guvernare corporativă îl au asupra performanțelor financiare ale unei companii (ROA și ROE), a fost folosit programul statistic SPSS.

Tabelul 5. Impactul mecanismelor de audit asupra ROA

Variabile	Coef.	Sig.	Coef.	Sig.	Coef.	Sig.	Coef.	Sig.	Coef.	Sig.
Constant	-40,287	0,000	-28,663	0,000	-39,329	0,000	-39,446	0,000	-41,864	0,000
AUD	3,897	0,001**								
INDA			-0,001	0,040*						
EXPA					0,445	0,750				
AUDT							0,007	0,956		
AUDdep									3,994	0,000**
BZ	-0,626	0,003**	-0,484	0,022*	-0,611	0,004**	-0,599	0,005**	-0,587	0,005**
FZ	2,224	0,000**	1,823	0,000**	2,321	0,000**	2,333	0,000**	2,214	0,000**

Variabile	Coef.	Sig.	Coef.	Sig.	Coef.	Sig.	Coef.	Sig.	Coef.	Sig.
LV	-20,273	0,000**	-20,075	0,000**	-19,958	0,000**	-19,863	0,000**	-16,108	0,000**
F-statistic	33,790		29,713		33,112		33,079		23,585	
Durbin-Watson	1,898		2,027		1,893		1,893		2,034	
Adjusted R-squared	0,229		0,216		0,233		0,225		0,216	
ANOVA	< 0,001 ^b		< 0,001 ^b		< 0,001 ^b		< 0,001 ^b		< 0,001 ^b	

Tabelele 5 și 6 prezintă impactul mecanismelor de audit asupra performanței financiare a companiilor din sectorul energetic, reprezentată de ROA și ROE.

O relație semnificativă și pozitivă (Coef. = 3,897, Sig. = 0,001) a fost identificată între existența comitetului de audit și rentabilitatea activelor. Mai mult, independența comitetului de audit are un impact negativ asupra ROA (Coef. = -0,001, Sig. = 0,040), aceasta sugerând că un număr mai mare de membri independenți în comitetul de audit pune sub semnul întrebării performanța companiilor din sectorul energetic. Rezultatele obținute sunt contrare celor susținute de *Zhou et al. (2018)*, care indică faptul că independența comitetului de audit nu este asociată în mod semnificativ cu performanța firmei. O relație pozitivă și semnificativă a fost identificată între existența unui departament de audit intern în cadrul companiei și ROA (Coef. = 3,994, Sig. = 0,000). Competența comitetului de audit nu are o influență semnificativă asupra rentabilității activelor (Coef. = 0,445, Sig. = 0,750), la fel ca longevitatea auditorului extern curent (Coef. = 0,007, Sig. = 0,956).

Tabelul 6. Impactul mecanismelor de audit asupra ROE

Variabile	Coef.	Sig.	Coef.	Sig.	Coef.	Sig.	Coef.	Sig.	Coef.	Sig.
Constant	-40,287	0,000	-28,663	0,000	-39,329	0,000	-39,446	0,000	-41,864	0,000
AUD	3,897	0,000**								
INDA			-0,001	0,040*						
EXPA					0,445	0,750				
AUDT							0,007	0,956		
AUDdep									3,994	0,000**
BZ	-0,626	0,003**	-0,484	0,022*	-0,611	0,004**	-0,599	0,005**	-0,587	0,005**
FZ	2,224	0,000**	1,823	0,000**	2,321	0,000**	2,333	0,000**	2,214	0,000**
LV	-20,273	0,000**	-20,075	0,000**	-19,958	0,000**	-19,863	0,000**	-16,108	0,000**
F-statistic	33,790		29,713		33,112		33,079		23,585	
Durbin-Watson	1,898		2,027		1,893		1,893		2,034	
Adjusted R-squared	0,229		0,216		0,233		0,225		0,216	
ANOVA	< 0,001 ^b		< 0,001 ^b		< 0,001 ^b		< 0,001 ^b		< 0,001 ^b	

Între independența comitetului de audit și rentabilitatea capitalurilor proprii a fost identificată o relație negativă semnificativă (Coef. = -0,001, Sig. = 0,040), iar altă legătură analizată este cea între existența unui departament de audit intern și ROE, aceasta fiind pozitivă și semnificativă (Coef. = 3,994, Sig. = 0,000). În continuare, se poate observa că existența comitetului de audit influențează în mod semnificativ ROE (Coef. = 3,897, Sig. = 0,000), în timp ce între competența comitetului de audit (Coef. = 0,445, Sig. = 0,750) și longevitatea auditorului extern (Coef. = 0,007, Sig. = 0,956) nu se înregistrează o corelație semnificativă.

5. Concluzii

Scopul principal al lucrării este acela de a examina impactul auditului, ca element al guvernancei corporative, asupra performanței financiare a companiilor din sectorul energetic european, analizând influența existenței

unui comitet de audit, independenței acestuia și competenței sale, dar și a longevității auditorului extern curent și a existenței unui departament de audit intern asupra rentabilității activelor și capitalurilor proprii.

Utilizând regresia liniară, ajungem la următoarele rezultate detaliate: (H1) Existența unui comitet de audit nu este îndeajuns de semnificativă încât să influențeze performanțele financiare ale companiei, însemnând că un astfel de comitet nu îmbunătățește în mod direct indicatorii de rentabilitate. (H2) Independența comitetului de audit are o influență pozitivă semnificativă asupra performanței financiare a unei firme, sugerând o probabilitate sporită ca aceasta să crească datorită rigurozității ridicate și gestionării eficiente a comitetului. (H3) Competența comitetului de audit nu are un impact semnificativ asupra performanțelor financiare ale unei companii, existând o probabilitate scăzută ca experiența membrilor comitetului să influențeze în mod direct indicatorii financiari ai acesteia. (H4) Longevitatea firmei de audit extern curente nu este semnificativă pentru performanțele financiare, durata colaborării neavând un rol atât de important încât să le modifice substanțial. (H5) Existența unui departament de audit intern nu are o semnificație suficientă pentru performanța financiară, neexistând un raport de corelație directă între acesta și îmbunătățirile considerabile pe partea financiară.

În timp ce datele statistice indică o influență pozitivă semnificativă a independenței comitetului de audit asupra rentabilității capitalurilor proprii, aceasta nu se extinde asupra rentabilității activelor. Deși gradul de independență a comitetului de audit este ridicat, însemnând o supraveghere mai riguroasă și o gestionare mai eficientă, această independență se reflectă în ROE, dar nu și asupra ROA. Pe de altă parte, rezultatele indică faptul că existența unui comitet de audit, competența membrilor acestuia, longevitatea auditorului extern curent și existența unui departament de audit intern nu au o influență semnificativă asupra indicatorilor financiari ai companiei. Aceste elemente nu par să aibă un impact crucial în determinarea rezultatelor financiare ale unei firme, ceea ce poate sugera că alți factori, mai subtili și mai complecși, ar putea fi responsabili pentru variabilitatea performanțelor financiare. În ciuda așteptărilor comune, simpla prezență a acestor mecanisme de guvernare corporativă nu garantează performanțe financiare superioare, conform presupunerilor formulate în ipotezele de cercetare.

Originalitatea studiului de față constă în analiza detaliată și riguroasă a mecanismelor de audit în contextul guvernării corporative și a modului în care aceste mecanisme au influențat performanțele financiare ale companiilor din sectorul energetic european în perioada 2019-2023. Această cercetare se evidențiază prin concentrarea asupra companiilor energetice, o industrie crucială și complexă, și prin examinarea detaliată a guvernării corporative într-un interval de timp recent și relevant.

Totuși, datele obținute în cadrul acestei cercetări trebuie luate în considerare cu prudență din cauza limitărilor inerente ale eșantionului ales, fiind necesare studii suplimentare pentru a trage concluzii definitive. Aceste limitări includ alegerea de a investiga exclusiv domeniul energetic, ceea ce poate restrânge aplicabilitatea generală a rezultatelor, și concentrarea asupra companiilor din Europa, variabilele regionale putând să nu fie reprezentative pentru alte piețe globale. Astfel, deși oferă perspective valoroase asupra legăturii dintre audit și performanțele financiare în sectorul energetic european, concluziile acestei lucrări necesită o interpretare atentă și o contextualizare adecvată.

Bibliografie

1. Alqatamin, R.M. (2018), *Audit Committee Effectiveness and Company Performance: Evidence from Jordan*, Accounting and Finance Research, vol. 7, nr. 2, pp. 48-60, <https://doi.org/10.5430/afr.v7n2p48>.
2. Bostan, I., Grosu, V. (2010), *Rolul auditului intern în optimizarea guvernării corporatiste la nivelul grupurilor de întreprinderi*, Economie teoretică și aplicată, vol. 17, nr. 2, pp. 63-84.
3. Caldeira, C.D.C. (2019), *The Impact of Audit Quality in Companies Performance: A Comparison between Northern and Southern Europe*, Master's thesis, Instituto Universitário de Lisboa.
4. Cărăușu, D.-N., Terinte, P.-A. (2022), *The Role of External Audit on Company Performance in Developed Economies*, Journal of Public Administration, Finance and Law, nr. 24, pp. 107-118, <https://doi.org/10.47743/jopaf1-2022-24-10>.

5. Ciuciuc, V.E., Catrina, M.-M., Markovits, P.Ș., Mititean, P. (2024), *Sustainability in the Digital Age: The Impact of Social Performance on the Profitability of Cyber Companies*, CECCAR Business Review, nr. 5, pp. 22-31, <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2024.05.03>.
6. Constantinescu, D., Caraiani, C., Lungu, C.I., Mititean, P. (2021), *Environmental, Social and Governance Disclosure Associated with the Firm Value. Evidence from Energy Industry*, Accounting and Management Information Systems, vol. 20, nr. 1, pp. 56-75, <https://doi.org/10.24818/jamis.2021.01003>.
7. Dinu, V., Nedelcu, M. (2015), *The Relationship between the Audit Committee and the Financial Performance, the Asset Quality and the Solvency of Banks in Romania*, Transformations in Business & Economics, vol. 14, nr. 2, pp. 80-96.
8. Djati, K., Rahmawati, Payamta, Uzliawati, L. (2016), *Auditors' and Auditees' Perception on the Internal Audit Quality*, Audit Financiar, vol. 14, nr. 11, pp. 1246-1252, <https://doi.org/10.20869/AUDITF/2016/143/1246>.
9. Ehiedu, V.C., Toria, G. (2022), *Audit Indicators and Financial Performance of Manufacturing Firms in Nigeria*, Linguistics and Culture Review, vol. 6, nr. S1, pp. 14-41, <https://doi.org/10.21744/lingcure.v6nS1.1887>.
10. Enekwe, C., Nwoha, C., Udeh, S.N. (2020), *Effect of Audit Quality on Financial Performance of Listed Manufacturing Firms in Nigeria (2006-2016)*, Advance Journal of Management, Accounting and Finance, vol. 5, nr. 1, pp. 1-12.
11. Gheorghiu, A. (2012), *Performance Auditing – A Complex Concept*, Hyperion International Journal of Econophysics & New Economy, vol. 5, nr. 1.
12. Ghigiu, M.-A. (2024), *Budgets and Performance Metrics in Modern Organizations. Preliminary Insights into the Budgeting Process of Higher Education Institutions*, Economics and Applied Informatics, nr. 1, pp. 58-63, <https://doi.org/10.35219/eai15840409388>.
13. Hazaea, S.A., Tabash, M.I., Zhu, J., Khatib, S.F., Farhan, N.H. (2021), *Internal Audit and Financial Performance of Yemeni Commercial Banks: Empirical Evidence*, Banks and Bank Systems, vol. 16, nr. 2, pp. 137-147, [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.16\(2\).2021.13](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.16(2).2021.13).
14. Hutchinson, M., Zain, M. (2009), *Internal Audit Quality, Audit Committee Independence, Growth Opportunities and Firm Performance*, Corporate Ownership and Control, vol. 7, nr. 2, pp. 50-65, <https://doi.org/10.22495/cocv7i2p4>.
15. Iliemena, R.O.C., Okolocha, C.B. (2019), *Effect of Audit Quality on Financial Performance: Evidence from a Developing Capital Market*, International Journal of Recent Research in Commerce Economics and Management, vol. 6, nr. 3, pp. 191-198.
16. Mititean, P. (2018), *Auditul intern, auditul extern și comitetul de audit văzut din perspectiva codurilor de governanță corporativă în țările vecine României*, Colecția de working papers ABC-ul lumii financiare, nr. 7, pp. 70-77.
17. Mititean, P. (2023), *Board Attributes and Social and Environmental Performance. Evidence from the Energy Sector*, Accounting and Management Information Systems, vol. 22, nr. 1, pp. 130-146, <https://doi.org/10.24818/jamis.2023.01007>.
18. Mititean, P., Sărmaș, F.-N. (2023), *Harmonizing Sustainability Disclosure and Financial Performance. An In-Depth Exploration within the European Energy Industry and Beyond*, Management Dynamics in the Knowledge Economy, vol. 11, nr. 4, pp. 385-401, <https://www.managementdynamics.ro/index.php/journal/article/view/548>.
19. Nedelcu (Bunea), M., Siminică, M., Țurlea, C. (2015), *The Correlation Between External Audit and Financial Performance of Banks from Romania*, Amfiteatru Economic, vol. 17, nr. 9, pp. 1273-1288.
20. Oudat, M.S., Ali, B.J., Qeshta, M.H. (2021), *Financial Performance and Audit Committee Characteristics: An Empirical Study on Bahrain Services Sector*, The Journal of Contemporary Issues in Business and Government, vol. 27, nr. 2, pp. 4278-4288, <https://doi.org/10.47750/cibg.2021.27.02.453>.
21. Zhou, H., Owusu-Ansah, S., Maggina, A. (2018), *Board of Directors, Audit Committee, and Firm Performance: Evidence from Greece*, Journal of International Accounting, Auditing and Taxation, vol. 31, pp. 20-36, <https://doi.org/10.1016/j.intaccudtax.2018.03.002>.
22. IIA (n.d.), *Codul de Etică*, <https://www.theiia.org/globalassets/documents/standards/code-of-ethics/code-of-ethics-romanian.pdf>.
23. <https://www.theiia.org/en/standards/what-are-the-standards/definition-of-internal-audit/>